

Onderzoek: 4 & 5 mei in coronatijd

2 mei 2020

Auteur: Daphne Cornelisse

Samenvatting

Vrijheid wordt meer gewaardeerd door coronacrisis: 'Pas als er beperkingen zijn, weet je wat het waard is'

Door de beperkende maatregelen tijdens de coronacrisis zegt de helft (51 procent) hun vrijheid meer te waarderen dan pre-corona. "Deze crisis beperkt onze bewegingsvrijheid. Als je vrijheid 'afgepakt' wordt, weet je pas wat het betekent."

EenVandaag vroeg ruim 28.000 deelnemers van het Opiniepanel naar hun beleving van 4 en 5 mei dit jaar. Ook na 75 jaar vinden mensen het nog altijd belangrijk dat we op 4 mei herdenken (88 procent) en op 5 mei de vrijheid vieren (81 procent).

Jubileumjaar

Het jubileumjaar van de bevrijding zorgt er voor een kwart (26 procent) van de mensen voor dat ze er dit jaar meer mee bezig zijn dan andere jaren. "Dat we al 75 jaar in vrijheid leven, is gezien de geschiedenis echt uniek te noemen", zegt een panellid.

Iemand anders benadrukt de urgentie van de herdenking: "We kunnen ons nu niet meer voorstellen hoe het er in de oorlog aan toe ging. 75 jaar, dat is maar één mensenleven!"

Herdenken

De meeste mensen (80 procent) zijn bijna altijd twee minuten stil op 4 mei om 20.00 uur. 89 procent is dit jaar van plan stil te zijn. Tijdens die twee minuten wordt door tweederde van de ondervraagden (66 procent) aan de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog gedacht. "Ik herdenk juist dit jaar, vanwege 75 jaar vrijheid, de slachtoffers en veteranen van die oorlog", laat iemand weten.

De helft (49 procent) herdenkt (ook) de slachtoffers van andere oorlogen, een derde (33 procent) denkt aan kennissen en familie die de Tweede Wereldoorlog hebben meegemaakt.

Vrijheid vieren

In andere jaren zijn er op 5 mei de hele dag door festiviteiten in het land. Vanwege het coronavirus zijn deze activiteiten afgelast of aangepast. Ondanks het gebrek aan evenementen en festivals is toch bijna tweederde (63 procent) van plan om stil te staan bij Bevrijdingsdag.

Dat doen ze bijvoorbeeld door de vlag uit te hangen, of tv-programma's te kijken die met de bevrijding te maken hebben. Ook maakt iemand gebruik van de thuisblijvende kinderen: "De vlag gaat uit! En mijn kinderen moeten luisteren naar mijn opvoedkundige lessen over vrijheid en dat dat niet vanzelfsprekend is."

Nu en toen

Ondanks de huidige coronamaatregelen heeft driekwart van de ondervraagden (75 procent) het gevoel dat ze in vrijheid leven. "Wij hebben nu moeite met binnenblijven, maar denk eens aan die (Joodse) onderduikers. Zij moesten dag en nacht stil zijn en met hele gezinnen in één kamer verblijven. De huidige situatie is lang niet te vergelijken met de periode toen: we zijn, ondanks de maatregelen, hartstikke vrij."

Dodenherdenking

Herdenken op 4 mei nog altijd belangrijk

Hoe belangrijk vind je de Nationale Dodenherdenking op 4 mei in het algemeen?

Heel belangrijk: **61%**

Redelijk belangrijk: **27%**

Niet zo belangrijk: **7%**

Helemaal niet belangrijk: **4%**

Weet niet / geen mening: **1%**

Deelnemers die hebben aangegeven de Dodenherdenking (redelijk) belangrijk te vinden:

Welke zaken dragen hieraan bij?

Door mijn eigen ervaringen met oorlog: **6%**

Door verhalen van familie en vrienden over oorlog: **54%**

Door wat ik heb geleerd op school: **50%**

Door het nieuws en huidige internationale conflicten: **44%**

Door boeken, films of series: **38%**

Door mijn opvoeding: **61%**

Door iets anders, namelijk: **7%**

Weet niet / geen mening: **1%**

Dodenherdenking

Wie herdenken we op 4 mei?

In de oorspronkelijke opzet werden op 4 mei uitsluitend de Nederlandse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog herdacht. Sinds lange tijd wordt officieel een ruimere definitie gehanteerd. Nu herdenken we op 4 mei alle Nederlandse slachtoffers sinds de Tweede Wereldoorlog. Dit zijn militairen en burgers die stierven in oorlogssituaties en bij vredesoperaties.

Wat moet Nederland volgens jou op 4 mei herdenken?

Alleen slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog: **23%**

Slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog en van andere oorlogssituaties / vredesmissies: **70%**

Anders, namelijk: **4%**

Weet niet / geen mening: **3%**

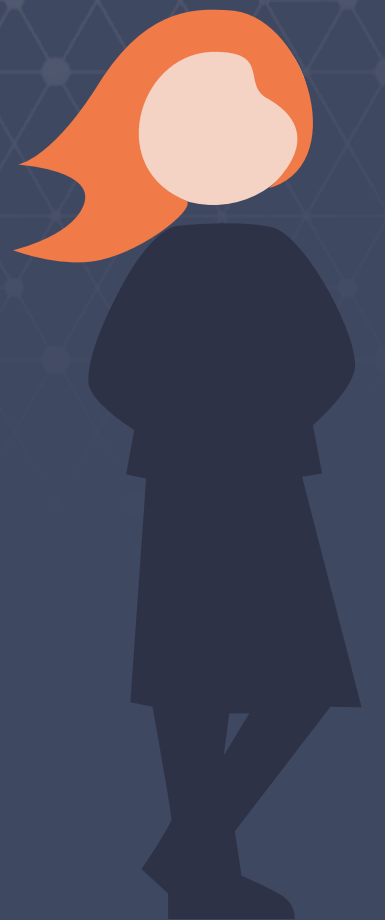
Stelling: 'Iedereen moet voor zichzelf bedenken wie hij of zij herdenkt op 4 mei.'

Eens: **83%**

Oneens: **10%**

Weet niet / geen mening: **7%**

'Ik herdenk juist dit jaar, vanwege 75 jaar vrijheid, de slachtoffers en veteranen van de Tweede Wereldoorlog'

Dodenherdenking

Meeste mensen zijn twee minuten stil

Tijdens de Nationale Herdenking worden alle Nederlandse oorlogsslachtoffers om 20.00 uur herdacht door middel van twee minuten stilte. Sommige mensen houden op 4 mei alleen twee minuten stilte, anderen herdenken (ook) op een andere manier, bijvoorbeeld door de vlag halfstok te hangen of bij een kranslegging te zijn. Weer andere mensen doen helemaal niets op 4 mei.

Hoe vaak heb je in eerdere jaren twee minuten stilte gehouden op 4 mei?

(Bijna) altijd: **80%**
Meestal wel, soms niet: **11%**
Meestal niet, soms wel: **3%**
(Bijna) nooit: **5%**
Weet niet / geen mening: **1%**

Ben je wel of niet van plan om dit jaar op 4 mei twee minuten stilte te houden?

Dat ben ik wel van plan: **89%**
Dat ben ik niet van plan: **6%**
Weet niet / geen mening: **5%**

Je hebt aangegeven in eerdere jaren of dit jaar twee minuten stilte te houden om 20.00 uur tijdens de Dodenherdenking.

Aan wie of wat denk je tijdens de twee minuten stilte?

Aan veteranen: **25%**
Aan slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog: **66%**
Aan slachtoffers van alle oorlogen, ook recente: **49%**
Aan kennissen/familie die de Tweede Wereldoorlog hebben meegemaakt: **33%**
Aan overleden familie of vrienden (niet in de oorlog): **21%**
Aan slachtoffers van het slavernijverleden: **5%**
Anders, namelijk: **4%**
Nergens aan: **3%**
Weet niet / geen mening: **1%**

Dodenherdenking

We herdenken uit respect

Waarom herdenk je op 4 mei?

Uit respect voor oorlogsslachtoffers: **82%**
Uit respect voor overlevenden van de oorlogen: **54%**
Omdat ik me er goed bij voel: **18%**
Om te laten zien dat het belangrijk is om een nieuwe oorlog te voorkomen: **51%**
Omdat het normaal is in mijn omgeving: **18%**
Andere reden, namelijk: **3%**
Ik herdenk niet: **5%**
Weet niet / geen mening: **2%**

Door de coronacrisis zijn samenkomsten om de slachtoffers van oorlogen te gedenken dit jaar niet mogelijk. Iedereen wordt opgeroepen om vanuit huis te herdenken en niet de straat op te gaan of een monument te bezoeken. Als alternatief maakt het Nationaal Comité 4 en 5 mei het mogelijk om digitaal bloemen te leggen bij een van de oorlogsmonumenten in Nederland. Daarnaast kun je op televisie de nationale herdenking op de Dam kijken.

Ben jij wel of niet van plan om digitaal bloemen te leggen?

Dat ben ik wel van plan: **7%**
Dat ben ik niet van plan: **80%**
Weet niet / geen mening: **13%**

Bevrijdingsdag

We vieren de bevrijding toen, en de vrijheid nu

Op 5 mei vieren wij de bevrijding van Nederland in 1945 en dat we sindsdien in vrijheid leven. Andere jaren zijn er de hele dag door festiviteiten in het land. Vanwege het coronavirus zijn deze activiteiten afgelast of aangepast.

Hoe belangrijk vind je het vieren van de vrijheid op 5 mei?

Heel belangrijk: **47%**
Redelijk belangrijk: **34%**
Niet zo belangrijk: **11%**
Helemaal niet belangrijk: **6%**
Weet niet / geen mening: **2%**

Wat vier je zelf op 5 mei?

De bevrijding van Nederland: **48%**
Dat we nu in vrijheid leven: **60%**
Vrijheid in het algemeen: **35%**
Anders, namelijk: **2%**
Ik vier niets op 5 mei: **16%**
Weet niet / geen mening: **1%**

Hoe vierde jij vorig jaar Bevrijdingsdag?

Ik ging naar een Bevrijdingsfestival: **13%**
Ik ging naar een Vrijheidsmaaltijd: **1%**
Ik ging naar een ander evenement: **11%**
Ik ontmoette andere mensen: **19%**
Anders, namelijk: **12%**
Ik was aan het werk: **24%**
Ik vierde Bevrijdingsdag niet: **22%**
Weet niet / geen mening: **9%**

Bevrijdingsdag

Uitgebreider stilstaan bij 75 jaar bevrijding

Ben jij dit jaar wel of niet van plan om stil te staan bij Bevrijdingsdag?

Dat ben ik wel van plan: **63%**
Dat ben ik niet van plan: **25%**
Weet niet / geen mening: **12%**

Dit jaar is het 75 jaar geleden dat Nederland is bevrijd. Door het jaar heen is er daarom bij sommige media en organisaties meer aandacht voor de bevrijding.

Ben je dit jaar meer, evenveel of minder bezig met de bevrijding van Nederland door het jubileumjaar van 75 jaar bevrijding?

Veel meer: **6%**
Iets meer: **20%**
Evenveel: **57%**
Iets minder: **5%**
Veel minder: **7%**
Weet niet / geen mening: **4%**

In hoeverre heb je op dit moment het gevoel dat je in vrijheid leeft?

Heel erg: **34%**
Redelijk: **41%**
Niet zo veel: **16%**
Helemaal niet: **8%**
Weet niet / geen mening: **1%**

De coronacrisis

Meer waardering voor de vrijheid

Ben je door de coronacrisis en de bijkomende maatregelen de vrijheid meer, evenveel of juist minder gaan waarderen?

Meer dan andere jaren: **51%**

Evenveel als andere jaren: **40%**

Minder dan andere jaren: **5%**

Weet niet / geen mening: **4%**

Verwacht je wel of niet dat je volgend jaar 5 mei weer kunt vieren zoals andere jaren?

Dat verwacht ik wel: **58%**

Dat verwacht ik niet: **22%**

Weet niet / geen mening: **20%**

Denk je dat je gevoel van vrijheid in het komende 5 jaar toe of af zal nemen?

Sterk toenemen: **9%**

Redelijk toenemen: **30%**

Redelijk afnemen: **20%**

Sterk afnemen: **7%**

Weet niet / geen mening: **34%**

In hoeverre maak je je er zorgen over dat de coronacrisis invloed heeft op vrede in de wereld?

Veel zorgen: **11%**

Redelijk wat zorgen: **38%**

Niet zo veel zorgen: **37%**

Helemaal geen zorgen: **7%**

Weet niet / geen mening: **7%**

De coronacrisis

Uitgebreider stilstaan bij de bevrijding dit jaar

'Wij hebben nu moeite met binnenblijven, maar denk eens aan die (Joodse) onderduikers. Zij moesten dag en nacht stil zijn en met hele gezinnen in één kamer verblijven. De huidige situatie is lang niet te vergelijken met de periode toen: we zijn, ondanks de maatregelen, hartstikke vrij.'

'Dat we al 75 jaar in vrijheid leven, is gezien de geschiedenis echt uniek te noemen.'

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Het onderzoek is gehouden van 30 april tot en met 2 mei 2020. Aan het onderzoek deden 28.578 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Daphne Cornelisse: daphne.cornelisse@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 70.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen.

